

บทที่ 2

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้ คือ

2.1 กำหนดประชากรเป้าหมาย และการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของงานวิจัยนี้ คือ ชาวสงขลา สำหรับการเลือกตัวแทนของชาวสงขลา ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และสุ่มแบบบังเอิญ ตามขั้นตอนดังนี้

2.1.1 การสุ่มพื้นที่

สำหรับพื้นที่ที่ใช้เก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเป็นขั้นตอน ในขั้นแรกได้คัดเลือกถนนที่มีคนอยู่หนาแน่นที่สุด 5 ถนนของถนนทั้งหมดในเขตเทศบาลเมืองสงขลา ซึ่งเดิมที่ผู้วิจัยคาดว่าจะใช้นับความหนาแน่นจากจำนวนหลังคาเรือน ในแต่ละถนนเป็นเกณฑ์ ตามข้อมูลของฝ่ายทะเบียนราษฎร สำนักงานเทศบาลเมืองสงขลา แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ไม่สามารถหาข้อมูลหลังคาเรือนในแต่ละถนน เพื่อตัดสินความหนาแน่นที่สุดได้ เนื่องจากยังไม่เคยมีการสำรวจ และจัดทำสถิติดังกล่าวไว้ ผู้วิจัยจึงตัดสินความหนาแน่นของถนนจากข้อมูลการจดทะเบียนที่ดิน ชื่อ แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 16 (2529) ของสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้แสดงเขตความหนาแน่นมากน้อยของที่อยู่อาศัยตามเขตพื้นที่ต่างๆ ได้ถนนประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากที่สุด 5 สาย คือ ถนนทะเลหลวง, นครนอก, นครใน, ไทรบุรี และรามวิถี เป็นพื้นที่เก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้

2.1.2 การกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกรายชื่อ

ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในงานวิจัยนี้ ดังนี้

2.1.2.1 เป็นชาวสงขลาที่เกิดและมีภูมิลำเนาปัจจุบัน อยู่ในเขตเทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2.1.2.2 พูดภาษาถิ่นสงขลาได้

2.1.2.3 สำหรับผู้ที่เคยย้ายไปอยู่ที่อื่นชั่วระยะเวลาหนึ่ง ด้วยสาเหตุใดก็ตาม (เช่น การไปศึกษาต่อยังกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดได้บ่อยครั้งในชุมชนเมืองสงขลา) ผู้นั้นก็ต้องใช้ชีวิตอยู่ในจังหวัดสงขลา รวมเวลาจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลาไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของอายุของบุคคลนั้น จึงจะนับว่ามีคุณสมบัติเป็นประชากรในงานวิจัยนี้ได้

2.1.3 การสุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษา

เมื่อได้กำหนดคุณสมบัติดังที่กล่าวไว้ใน 2.1.2 แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มคนตามถนน ทั้ง 5 สายดังกล่าว โดยใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ จากการสัมภาษณ์ 20 คนแรกที่เป็นชาวสงขลา และมีคุณสมบัติตรงตาม 2.1.3 ที่ผู้วิจัยพบในถนนแต่ละสายทั้ง 5 สาย จำนวนสายละ 20 คนเท่าๆ กัน

เมื่อได้กำหนดคุณสมบัติดังที่กล่าวไว้ใน 2.1.2 แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มคนตามถนน ทั้ง 5 สายดังกล่าว โดยใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ จากการสัมภาษณ์ 20 คนแรกที่เป็นชาวสงขลา และมีคุณสมบัติตรงตาม 2.1.3 ที่ผู้วิจัยพบในถนนทั้ง 5 สาย จำนวนสายละ 20 คนเท่าๆ กันได้ 100 คน ส่วนการเริ่มจากถนนใดก่อนนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีนำถนนทั้ง 5 มาจับสลาก จัดอันดับก่อนหลัง ได้รายชื่อถนนตามลำดับ คือ ถนนไทรบุรี, ถนนรามวิถี, ทะเลหลวง, นครนอก และนครใน

สำหรับการเลือกบ้านในถนนแต่ละสาย ผู้วิจัยเลือกสุ่มเฉพาะบ้านที่เปิดประตูหน้าบ้านไว้ กรณีที่บ้านอยู่ติดถนน หรือบ้านที่มองเห็นว่ามีคนอยู่บริเวณหน้าบ้าน กรณีบ้านมีรั้ว โดยเมื่อสามารถเข้าไปบ้านได้แล้ว พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ผู้วิจัยก็จะขอให้เป็นผู้บอกภาษาให้ และไม่จำกัดว่าใน 1 บ้าน จะมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนกี่คน หากคนในบ้านหลังหนึ่งๆ สามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีตาม 2.1.3 ได้หลายคน

อนึ่ง ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถกำหนดจำนวนผู้บอกภาษาให้มีครบทุกกลุ่มย่อยเปรียบเทียบ ตามตัวแปรทางสังคมแต่ละตัวแปรได้ ทำให้บางกลุ่มย่อยเปรียบเทียบไม่พบข้อมูลความถี่ในการใช้รูปแบบของเสียง (ฦ)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทางสังคม, แวดวงภาษา, ทักษะคิดของผู้บอกภาษา และหัวข้อสนทนาที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลของเสียง (ฦ) ดังนี้คือ

2.2.1 แบบสอบถามประวัติส่วนตัวของผู้บอกภาษาโดยละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลทางสังคมของผู้บอกภาษามากที่สุด ได้แก่ เพศ, อายุ, การศึกษา, อาชีพ, ภูมิภาคกำเนิด, ภูมิภาคเนาปัจจุบัน, ภูมิภาคเนาเดิมของพ่อแม่, อาชีพของพ่อแม่, การย้ายถิ่น และภาษาที่พูดเป็นภาษาแรก

2.2.2 แบบสอบถามข้อมูลแวดวงภาษา ในที่นี้แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

2.2.2.1 แบบสอบถามข้อมูลแวดวงภาษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีครอบครัวแล้วมี 10 ข้อ ดังนี้

- ก. ภาษาที่ใช้พูดกับพ่อแม่
- ข. ภาษาที่ใช้พูดกับพี่น้อง
- ค. ภาษาที่ใช้พูดกับญาติ เช่น ปู่, ย่า, ตา, ยาย, น้า และ ลุง
- ง. ภาษาที่ใช้พูดกับคู่สมรส (ถ้ามี)

- จ. ภาษาที่ใช้พูดกับลูก (ถ้ามี)
- ฉ. ภาษาที่ใช้พูดกับเพื่อนสนิท ที่พูดภาษาถิ่นสงขลาได้
- ช. ภาษาที่ใช้พูดกับเพื่อนสนิท ที่พูดภาษาถิ่นสงขลาไม่ได้
- ซ. ภาษาที่ใช้พูดกับคนรู้จัก ที่พูดภาษาถิ่นสงขลาได้
- ฅ. ภาษาที่ใช้พูดกับคนรู้จัก ที่พูดภาษาถิ่นสงขลาไม่ได้
- ญ. ภาษาที่ใช้พูดกับคนแปลกหน้าที่บ้าน หรือในสถานที่สาธารณะทั่วไป โดยผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เริ่มต้นการสนทนาหรือทักทายก่อน

2.2.2.2 แบบสอบถามข้อมูลแวดวงภาษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังคงมีสถานภาพโสด มี 8 ข้อ ลดลงจากกลุ่มมีครอบครัวแล้ว 2 ข้อ คือ ภาษาที่ใช้พูดกับคู่สมรสและลูก

ส่วนการนับคะแนน กระทำดังนี้ คือ หากตอบภาษาสงขลาได้ 1 คะแนน ภาษากรุงเทพฯ ได้ 0 คะแนน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว หากได้คะแนน 6-10 คะแนน จะถือว่าเป็นผู้ที่มีแวดวงการใช้ภาษาถิ่นมาก ส่วนผู้ที่ได้ 1-5 คะแนน จะถือว่าเป็นผู้ที่มีแวดวงภาษาถิ่นน้อย

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสด หากได้คะแนน 5-8 คะแนน จะถือว่าเป็นผู้ที่มีแวดวงภาษาถิ่นมาก ส่วนผู้ที่ได้ 1-4 คะแนน จะถือว่าเป็นผู้ที่มีแวดวงภาษาถิ่นน้อย

2.2.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อภาษาถิ่นของผู้บอกภาษา ดังนี้

- ก. คุณคิดว่า ภาษากรุงเทพฯ กับภาษาสงขลา ภาษาใดไพเราะกว่ากัน
- ข. เมื่อคุณอยู่ในสงขลา หรือจังหวัดใดในภาคใต้ โดยส่วนใหญ่คุณชอบหรือต้องการที่จะใช้ภาษาอะไรมากกว่ากัน ภาษาสงขลา หรือภาษากรุงเทพฯ
- ค. สมมุติว่า ถ้าคุณไปกรุงเทพฯ หรือจังหวัดใดในภาคอื่น แล้วเจอคนที่รู้จักที่พูดภาษาถิ่นสงขลาได้ บนรถเมล์หรือในที่สาธารณะ คุณอยากจะทำอะไรกับเขา หรือสื่อสารกับคนนั้น ภาษาสงขลา หรือภาษากรุงเทพฯ
- ง. ถ้าให้เลือกได้คุณอยากใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่พูดภาษาถิ่นสงขลาหรือภาษากรุงเทพฯ
- จ. ถ้ามีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นในครอบครัว คุณอยากสอนให้เขาพูดภาษาอะไรได้เป็นภาษาแรก ภาษาสงขลา หรือภาษากรุงเทพฯ

จาก ก.-จ. นี้ หากตอบภาษาสงขลาให้ 1 คะแนน, ภาษากรุงเทพฯ ให้ 0 คะแนน กลุ่มตัวอย่างใดได้ 3-5 คะแนน ถือว่า เป็นผู้ที่มีทัศนคติทางบวกต่อภาษาถิ่น ส่วนผู้ที่ได้ 1-2 คะแนน จะถือว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติทางลบต่อภาษาถิ่น

2.2.4 สำหรับหัวข้อสนทนา ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเสียง (๓) จากผู้บอกภาษานั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.2.4.1 เป็นหัวข้อที่สามารถให้ข้อมูล (๓) ที่ผู้วิจัยต้องการได้ ได้แก่ หัวข้อทุกหัวข้อที่พูดถึงสิ่งที่มีค่าซึ่งมีเสียง "ง. งู" เป็นพยัญชนะต้น เช่น งาน

2.2.4.2 หลีกเลียงหัวข้อที่สร้างความตึงเครียด ความไม่เป็นกันเอง หรือความเป็นทางการระหว่างผู้สัมภาษณ์ ซึ่งอาจทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ระมัดระวังตัวมาก หรือเคร่งเครียดเกินไป และอาจทำให้ได้ข้อมูลภาษาที่ไม่เป็นธรรมชาติ เช่น หัวข้อเกี่ยวกับการเมือง ศาสนา รายได้

2.2.4.3 เป็นหัวข้อที่คาดว่าผู้ถูกสัมภาษณ์จะเต็มใจให้ความร่วมมือ และสนุกสนาน เพลิดเพลินในการพูดคุยกับผู้วิจัยพอสมควร เช่น หัวข้อการท่องเที่ยว งานประเพณี การเฉลิมฉลองต่างๆ ในท้องถิ่น หรือเหตุการณ์สนุกสนาน ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของชุมชน ประกอบกับในช่วงของการเก็บข้อมูลนั้น ทางจังหวัดสงขลาได้มีการประชาสัมพันธ์จังหวัด โดยมีการจัดงานฉลอง 300 ปีจังหวัดสงขลา ซึ่งมีการเฉลิมฉลองและการแสดงต่างๆ รวมไปถึงการประกวดนางงามสงขลา ซึ่งเป็นที่สนใจและเป็นหัวข้อที่ถูกหยิบยกขึ้นมาสนทนากันเป็นอย่างมากในชุมชนดังกล่าว

ฉะนั้น หัวข้อที่ผู้วิจัยคาดว่าจะสามารถได้ข้อมูล (5) จากผู้บอกภาษา และเป็นหัวข้อที่ผู้บอกภาษาสนใจ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการสนทนากับผู้วิจัย ที่เหมาะสมที่สุดในขณะนั้น ควรจะได้แก่

- ก. งานฉลอง 300 ปีจังหวัดสงขลา
- ข. การประกวดนางงามสงขลา
- ค. การจัดงานทะเลทิพย์ ที่จังหวัดสงขลา
- ง. การประกวดนางสาวไทย
- จ. งานประเพณีสงกรานต์
- ฉ. สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา

นอกจากนี้ ยังมีหัวข้อสำรองไว้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่พูดน้อย หรือเอาไว้สำหรับเสริมเข้ามาเพื่อสร้างบรรยากาศให้ดีขึ้น โดยไม่คาดหวังว่าจะมี (5) ปรากฏหรือไม่ ซึ่งเลือกจากการสังเกตนิสัยและความชอบของผู้บอกภาษาแต่ละคน เพื่อให้ผู้บอกภาษาพึงพอใจที่จะพูดคุยด้วย เช่นกลุ่มวัยรุ่นอาจชวนพูดคุยถึงข่าวบันเทิงต่างๆ กลุ่มนักศึกษาที่ใกล้จะจบการศึกษา ก็ชวนพูดคุยถึงเรื่องงานที่อยากได้ การศึกษาต่อ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่อาจพูดคุยถึงสัตว์เลี้ยงภายในบ้าน หรือลูกๆ ของผู้บอกภาษา

2.2.5 เครื่องมือที่ใช้บันทึกข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก มีไมโครโฟนในตัวและใช้แบตเตอรี่แห้ง ซึ่งสะดวกในการเก็บข้อมูล พกติดตัว และมีคุณภาพในการบันทึกเสียงดีพอสมควร

2.2.6 แถบบันทึกเสียงคาสเซตขนาด C-60 ความยาวหน้าละ 30 นาที ซึ่งเหมาะสมกับการวิจัยนี้ เพราะระยะเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา คือ คนละประมาณ 20-30 นาที

2.2.7 สมุดบันทึกขนาดเล็ก และปากกา เพื่อบันทึกข้อสังเกตต่างๆ ที่ผู้วิจัยพบ โดยบันทึกหลังเก็บข้อมูลผู้บอกภาษาแต่ละราย

2.3 การเตรียมตัวก่อนออกเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.3.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็น เกี่ยวกับชุมชนที่จะศึกษา เช่น แผนที่ถนน, เขตหนาแน่น, จำนวนประชากรทั้งหมด จากข้อมูลของเทศบาลเมืองสงขลา และสำนักผังเมือง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วใน 2.2 รวมทั้งการศึกษาถึงสภาพสังคม อาชีพ การศึกษา ขนบประเพณีวัฒนธรรม ของชุมชนเพิ่มเติมด้วย ถึงแม้ว่าผู้วิจัยเองเป็นผู้พูดภาษาสงขลาแต่กำเนิด ดำเนินชีวิตอยู่ที่ชุมชนที่จะศึกษา อยู่บ้าง และเข้าใจถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งไม่มีปัญหาในแง่การปรับตัวเข้ากับกลุ่มผู้บอกภาษาก็ตาม

2.3.2 เตรียมอุปกรณ์ภาคสนาม เช่น อุปกรณ์บันทึกเสียง คำถามจากแบบสอบถามต่างๆ หัวข้อสนทนา คำถามที่ใช้เชื่อมการสนทนา ดังได้กล่าวไว้แล้วใน 2.2

2.3.3 สำรวจเส้นทางที่ใช้เป็นจุดเก็บข้อมูลทั้งหมด ก่อนออกเก็บข้อมูลจริง

2.4 การเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้ภาษาถิ่นสงขลาในการสัมภาษณ์ เพื่อสร้างความเป็นกันเองกับผู้บอกภาษา และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นธรรมชาติจากผู้บอกภาษา ตามแนวทางที่ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2529 : 64) ได้แนะนำไว้ว่า วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามที่ดีที่สุด คือ การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา โดยใช้ภาษาของผู้บอกภาษาเอง การเก็บข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.4.1 ทักทาย และแนะนำตัวกับผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ ด้วยภาษาสงขลาโดยแนะนำตัวว่าเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยหนึ่งในจังหวัดสงขลา เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมของชุมชนที่ศึกษา

2.4.2 สอบถามดูว่า บุคคลดังกล่าวเป็นผู้พูดภาษาสงขลาแต่กำเนิด และมีคุณสมบัติตรงตาม 2.1.2 หรือไม่

2.4.3 ในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้บอกภาษาได้แล้ว ผู้วิจัยก็จะขอร้องให้บุคคลนั้นพูดคุยกับผู้วิจัย พร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์ในการขอสัมภาษณ์ในการนี้ ผู้วิจัยพยายามลดความเป็นทางการที่ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจรู้สึก และอาจทำให้ระมัดระวังตัวมากเกินไป ซึ่งอาจมีผลต่อการออกเสียง (ฦ) ที่ไม่เป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงได้บอกผู้ถูกสัมภาษณ์ไปว่า เป็นการฝึกทำรายงานย่อยส่งอาจารย์เท่านั้น เป็นการฝึกการเก็บข้อมูลภาคสนาม เผอิญเรื่องการฉลองเมืองสงขลา และการจัดกิจกรรมต่างๆในช่วงนั้น เป็นเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจทั่วไปของชาวเมืองสงขลา ผู้วิจัยเลือกหัวข้อนี้เป็น หัวข้อที่ฝึกการเก็บข้อมูล ขอให้คุยกันสนุกๆ และย้ำว่าไม่มีผลใดๆ กับผู้ถูกสัมภาษณ์แน่นอน

2.4.4 พูดคุยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ 20-30 นาที ยืดหยุ่นตามเวลาที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะให้ได้ โดยเริ่มจากการถามคำถามจากแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวโดยละเอียดของผู้บอกภาษา การพูดคุยและตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเสียง (ฦ) คำถามเพื่อตรวจสอบข้อมูลเรวดวงภาษา และทัศนคติตามที่กล่าวไว้แล้วใน

2.2 ในการพูดคุยนี้ ผู้วิจัยพยายามใช้ภาษาที่ธรรมดาที่สุด โดยหลีกเลี่ยงศัพท์ที่เป็นทางการ ศัพท์วิชาการ ศัพท์ต่างประเทศ และใช้ศัพท์ง่ายๆ หรือถ้าสามารถใช้ศัพท์ภาษาถิ่นได้ก็จะใช้ทันที ซึ่งการใช้ศัพท์ภาษาถิ่นนี้ ผู้วิจัยพบว่า สามารถทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกคุ้นเคยและเป็นกันเองได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังต้องร่าเริง และยิ้มแย้มแจ่มใสตลอดเวลา และพยายามพูดคุยในสิ่งที่สังเกตเห็นว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์สนใจและอยากคุยด้วยบ้างเล็กน้อย สลับไปกับการถามหรือพูดคุยเพื่อตั้งข้อมูลที่ต้องการ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกเพลิดเพลินและยินดีให้ข้อมูลกับผู้วิจัย

2.4.5 ในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่มีคุณสมบัติเหมาะสม ผู้วิจัยก็จะไม่เก็บข้อมูลแต่อย่างใด อาจพูดคุยด้วยอีกเล็กน้อยตามมารยาท แล้วรีบกล่าวขอบคุณ เพื่อที่จะได้มองหาผู้ที่จะมีคุณสมบัติเหมาะสมรายอื่นต่อไป

2.4.6 การบันทึกเสียงจะเริ่มหลังจากที่ผู้วิจัยซักถามตาม 2.4.3 แล้ว และจะพยายามวางเครื่องบันทึกเสียง ให้อยู่ในตำแหน่งที่สร้างความสนใจให้ผู้บอกภาษาน้อยที่สุด เช่น ในมือของผู้วิจัยซึ่งวางแนบลำตัว เนื่องจากคุณภาพในการอัดเสียงของเครื่องบันทึกเสียงที่ผู้วิจัยใช้ มีประสิทธิภาพดี จึงไม่ต้องเป็นห่วงถึงคุณภาพของเสียงที่ได้จากระยะห่างดังกล่าว

2.5 ปัญหาที่พบในการเก็บข้อมูล

2.5.1 ความไม่สะดวกในการเก็บข้อมูล เนื่องจากชุมชนที่ทำการศึกษานี้เป็นชุมชนเมือง ทำให้ผู้คนไม่ไว้ใจคนแปลกหน้า และไม่ต้อนรับใครง่ายๆ ผู้วิจัยต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาสุภาพ และชี้แจงอย่างอดทนด้วยกับผู้บอกภาษาบางคน โดยเฉพาะกลุ่มการศึกษาสูง อายุมาก พบว่า กลุ่มดังกล่าวจะมีระดับหัวสูงมาก และจะซักถามผู้วิจัยจนกว่าจะถึงระดับหนึ่งของความพอใจ จึงจะยอมพูดคุยให้ข้อมูลกับผู้วิจัย ในจุดเริ่มต้นของการสัมภาษณ์นี้ จึงเป็นช่วงที่ผู้วิจัยต้องวางตัวอย่างเหมาะสมที่สุด และทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เหล่านี้คลายความเคร่งเครียดลง นอกจากนี้ ในกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีการศึกษาต่ำ หรือแม่บ้านที่ไม่ค่อยได้พบปะโลกภายนอก พบว่ากลุ่มดังกล่าว ทุกคนจะกล่าวคล้ายคลึงกันว่า เขาไม่มีความรู้จะใครจะให้ข้อมูลไม่ได้ หรือไม่ได้ออกไปไหนเลย คงให้ข้อมูลอะไรไม่ได้ ผู้วิจัยจึงต้องอธิบายว่า การตอบไม่ทราบ ไม่ได้ออกไปร่วมงานฉลอง หรืออะไรก็ตาม นั่นคือคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการ การตอบเช่นนั้นก็ดี ก็เป็นคำตอบแบบหนึ่ง ผู้วิจัยเพียงอยากรู้ว่าคนสงขลาไปร่วมด้วย หรือ สนใจร่วมงานหรือไม่ ก็ดีน ถ้าไม่ไป ไม่ทราบเลย นั่นก็คือ คำตอบประเภทหนึ่ง สามารถเก็บเป็นสถิติได้ และย้ำว่าคำตอบของพวกเขา มีค่าสำหรับการส่งรายงานให้อาจารย์ของผู้วิจัย พวกเขาจึงยอมให้ความร่วมมือ และพบว่าพวกเขาให้ข้อมูลภาษาที่เป็นธรรมชาติมาก

2.5.2 ผู้บอกภาษาไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ผู้บอกภาษาบางคนเต็มใจให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ และมีคุณสมบัติเหมาะสมด้วย แต่มีเวลาที่ไม่มากนัก เช่น ผู้บอกภาษาที่มีอาชีพค้าขาย ซึ่งเมื่อคุยกันไปก็ต้องลุกไปขายของบ้าง ผู้วิจัยต้องใจเย็น และใช้วิธีปิดเครื่องบันทึกเสียงชั่วคราวเมื่อผู้บอกภาษาขอตัวไปทำธุระ

2.5.3 ในการเก็บข้อมูลบางครั้ง ไม่พบผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม ผู้ที่ผู้วิจัยพบในบางครั้งของการเก็บข้อมูล พบว่าเป็นคนที่ย้ายมาจากที่อื่นบ้าง หรือเกิดที่ชุมชนนั้นแต่ย้ายไปอยู่ที่อื่นนานเกินครึ่งหนึ่งของอายุบ้าง ทำให้เสียเวลาและงานเสร็จสิ้นช้า

2.5.4 ผู้บอกภาษาบางคนมีคุณสมบัติเหมาะสม อยากร่วมมือ แต่ไม่ยอมพูดภาษาถิ่นกับคนแปลกหน้า เขากล่าวว่าจะให้ช่วยอะไรก็ได้ พูดคุยด้วยก็ได้ แต่ต้องใช้ภาษากรุงเทพในการสื่อสาร เขาไม่สามารถใช้ภาษาถิ่นกับคนแปลกหน้าได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าสนใจมาก สำหรับกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องตัดออกไป

2.5.5 ผู้บอกภาษาบางคนยอมให้ความร่วมมือ แต่ไม่ยอมให้อัดเสียงลงเครื่องบันทึกเสียง โดยให้เหตุผลว่า อายุเสียงของตัวเองไม่เพราะ โดยมากพบในกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้วิจัยแก้ไขโดยเอาแถบบันทึกเสียงเก็บลงในกระเป๋าทือใบเล็ก วางไว้บนโต๊ะ ใกล้กับผู้บอกภาษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ชาวพูดคุยสักครู่หนึ่ง แกล้งหยิบดินสอข้างกระดาษบ้าง แล้วแอบกดปุ่มบันทึกเสียง โดยไม่ให้ผู้บอกภาษารู้ตัว ผลปรากฏว่า ได้เสียงที่เป็นธรรมชาติ และมีคุณภาพในการฟังที่ดี เท่าเทียมกับการอัดเสียงปกติ

2.5.6 การพยายามล้วงข้อมูล (ฌ) ที่ต้องการในผู้บอกภาษาบางคนซึ่งพูดน้อย ผู้วิจัยก็ต้องชวนพูดคุย เช่น พูดถึงสิ่งที่คาดว่าผู้บอกภาษาจะชอบ ซึ่งทำให้ผู้บอกภาษาพูดคุยมมากขึ้น หรือในบางคนที่พูดคุยกิน แต่ไม่ยอมออกเสียง (ฌ) เลย ผู้วิจัยก็ต้องพยายามหาวิธีเฉพาะหน้าหลอกล่อ หรือเป็นข้อความนำให้ผู้บอกภาษาออกเสียง (ฌ) ให้ได้ ซึ่งยากพอสมควรในผู้บอกภาษาบางคน อย่างไรก็ตามนำนั้นจะต้องไม่มีเสียง (ฌ) ปรากฏเลย เพื่อป้องกันการที่ผู้บอกภาษาจะเลียนแบบการออกเสียง (ฌ) ของผู้วิจัย

2.5.7 การถูกรบกวนจากเสียงยวดยานบนท้องถนน หรือผู้ร่วมสนทนาบางคนที่นั่งอยู่ด้วยในบางครั้ง ผู้วิจัยใช้วิธีการปิดปุ่มหยุดชั่วคราวทันที แต่ในกรณีที่ปิดปุ่มดังกล่าวไม่ทัน ก็ใช้วิธีการเลือกฟังเฉพาะเสียงของคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น และเมื่อสัมภาษณ์จบก็จะรีบจดบันทึกข้อสังเกตต่างๆ เกี่ยวกับการออกเสียง (ฌ) ของผู้บอกภาษาคนนั้น ไว้ตรวจสอบประกอบการฟังในภายหลังด้วย

2.6 การจัดระเบียบและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดระเบียบและวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.6.1 หลังจากสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยได้นำแถบบันทึกเสียงที่บันทึกข้อมูลแล้วนั้นมาถอดเสียง เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลทางสังคมของผู้บอกภาษาโดยละเอียด ซึ่งรวมไปถึงการนับคะแนนข้อมูลเวดดวงภาษา ทักษะคิด และบันทึกข้อสังเกตต่างๆ

2.6.2 สำหรับข้อมูลการปรากฏของเสียง (ฌ) เมื่อผู้วิจัยฟังเทปบทสัมภาษณ์ของผู้บอกภาษาทีละคน ผู้วิจัยจะเลือกจดบันทึกเฉพาะคำที่มีเสียง (ฌ) โดยจะเขียนคำเหล่านี้แยกตามรูปแบบ และนับความถี่ให้รูปแบบนั้นๆ 1 คะแนน ต่อ 1 ครั้งปรากฏ

2.6.3 หลังจากได้บันทึกรูปแบบของเสียง (ฐ) และข้อมูลทางสังคมของผู้บอกภาษาทั้ง 100 คนแล้ว ผู้วิจัยก็ได้รวมจำนวนครั้งการปรากฏของรูปแปร (ฐ) แต่ละรูปของผู้บอกภาษาทั้งหมด (เสนอเป็นตารางไว้ในภาคผนวก) โดยไม่คำนึงถึง ระดับอายุ เพศ การศึกษา แวดวงภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่น และคำนวณอัตราร้อยละของรูปแปรแต่ละรูป เพื่อดูความถี่ของการปรากฏของรูปแปรทั้งหมด

2.6.4 นำผลการนับคะแนนรูปแปรของเสียง (ฐ) มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแปรของเสียง (ฐ) กับตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร คือ เพศ อายุ การศึกษา แวดวงภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่น เช่น เมื่อต้องการดูความสัมพันธ์ของการแปรของเสียง (ฐ) กับเพศ ผู้วิจัยใช้วิธีนับการปรากฏของรูปแปรแต่ละรูป ตามเพศชายและหญิงเท่านั้น และเมื่อหันไปดูความสัมพันธ์ของรูปแปรต่างๆ กับตัวแปรอื่นก็นำไปรวมโดยยึดตัวแปรนั้นๆ เป็นหลัก โดยยังไม่ได้ควบคุมตัวแปรทั้ง 4 ที่เหลือ เมื่อได้การปรากฏของ รูปแปรต่างๆ ตามตัวแปรทางสังคมที่ต้องการดูความสัมพันธ์แล้ว จึงนำมาคำนวณหาร้อยละการปรากฏของรูปแปร ตามปัจจัยทางสังคมต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบดูความถี่ของการปรากฏ รวมทั้งนำค่าไคสแควร์ หรือ χ^2 มาทดสอบว่าตัวแปรทางสังคมทั้ง 5 นั้น มีความสัมพันธ์กับการใช้รูปแปรของเสียง (ฐ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยตั้งระดับนัยสำคัญไว้ที่ 0.01 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ระดับความเชื่อมั่นที่ 99 % เพื่อยืนยันว่าค่าความแตกต่างในการใช้รูปแปรของเสียง (ฐ) ของชุดข้อมูลเปรียบเทียบต่างๆ เชื่อถือได้เกือบ 100 %

2.6.5 นำจำนวนครั้งการปรากฏของรูปแปรของเสียง (ฐ) จำนวน 3 รูปแปรที่พบมาแยกกลุ่มย่อยลงไปตาม เพศ อายุ การศึกษา แวดวงภาษา และทัศนคติต่อภาษาถิ่น ที่เท่ากัน เพื่อจัดข้อสงสัยที่ว่า ตัวแปรทางสังคมอื่นอาจมีผลต่อความแตกต่างในการใช้รูปแปรดังกล่าว และเพื่อทดสอบว่า ผลของความแตกต่างในการใช้รูปแปรของเสียง (ฐ) เมื่อแยกกลุ่มย่อยตามตัวแปรทางสังคมทั้ง 5 อย่างเท่าเทียมกันแล้วนั้น จะยังแสดงผลคล้ายคลึงหรือแตกต่างประการใดบ้าง ผลการใช้รูปแปรของ (ฐ) ซึ่งคำนวณตามแบบ 2.6.4 โดยนำค่าร้อยละ และ χ^2 มาใช้ทดสอบ เช่นเดียวกับ 2.6.4 สำหรับกรณีที่ค่าคาดหวังทางทฤษฎี (expected value) ต่ำกว่า 5 เกิน 20% ของข้อมูลชุดที่ทำการเปรียบเทียบนั้น ผู้วิจัยได้นำค่า Fisher Exact Results มาช่วยตัดสินความมีนัยสำคัญ ของความแตกต่างในการออกเสียง (ฐ) ตามตัวแปรทางสังคมต่างๆ ด้วย สำหรับการทดสอบแบบ Fisher Exact test นี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอโดยย่อไว้ในภาคผนวก ส่วนผลการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยจะได้นำเสนอไว้ในบทที่ 3-8 ต่อไป